

Barweet nyēē kisirchi :Bāwulō Ēfēēsēēk

Taayta

Siriintēēt, kēnyiit nyēē /kikēēsirē āk wōlēē /kikēēsirēē: Kisirē :Bāwulō barwaani kurataat ām Rooma ām kēnyiit nyēē /kiisōotyiné kule kibo 60 KK. Ki kiriing' :Ēfēēsō nyēē wōō ām yēēmēētaab Eesya nyi /kēēkuurē ra kule Eesya nyēē Mining' ānki mātēēbēēt nyēē wōō nyēbo mung'aareet. Ki-ibuur :Bāwulō Ēfēēsō nyēē lōō ām ruutoonyii nyēbo sōmōk ankoomuuch kutoow kaniseet nyēē kichokukiimiit miisin ām wōlooto. Nyēē mā tyaa, /bokēētoow kanisoosyek ām kiriinkōōsyēk chēē ki lēēkitēch. Barwaani bo Ēfēēsō ku nyēē /kēēmāchē kuyityi kanisoosyek tukul ām Eesya nyoo Mining'. Yoo /kākēēnyōōr barwaani, kumāchāktōōs /kēēsumānchi biikaab Kiriistō.

Kiyēē mii āriit āk kiyēē āmu: Makerkeey :barwaani bo Ēfēēsō āk bārōōnōōkaab Bāwulō chuut kuuyu māwuulyēē ng'aleekaab kāānēētiisyō nyēbo lembech nto kāāyiimuutēk alak ām wōlēē mii :biikaab Kiriistō. Kisirē :Bāwulō barwaani kumāchē kooyeesta keey :soboontaab tāmirmiryēēt nyēbo biikyii chēē makusuman sukung'eet kōōnkēt ām kēēlto nyēē karaam kiyēē mākyinē icheek :Yēyiin kurubta keey āk kaararaacheet. I-ārōōru :barweet ām kēēli wōlēē kiwuu :chōbuutēkaab Yēyiin kurubta keey āk kaararaacheet kumānāātoow kuyey barak āk ng'wēny, kubuntēē kiyēē kiyeyakay ām

yoo kibo Kolkoota ānkuwo kuu nyooto ākoy tabantaab kōōrēēt yoo / kiisyēēntooy rōkōs. Iboorchinē :Bāwulō biikyii choo kāsē ng'aleechu kule miitē kuboortōōs :rōkōsto āk kāroomnyēēt nto nyooto ku booryēētaab Buunyoontēēt āk Yēyiin (kur. 6:12). Kuu yoo kēēyēku bōōrto akeenke, /kiikēēkuurtoowēēch biirtooyiisyēēt ām booryoonoonyii.

Iboorunēē barwaani kēēlwookik chēē teer ām wōlēē wuu :tilyaanateet nyēē mii kwēēnuutaab biikaab Kiriistō āk Mokoryoontēēng'waa. /Kiki-iboorunēē kāāburtaab murēnēēt āk koorkeēnyii, bōōrto nyēē mētīt ku Kiriistō, kōōto nyēē tolochta ku Kiriistō āk alak. Itēryēēchēē kāākiimēēt kule kēēminyē ākookoy ām soboonto nyēē ing'erēēchē Kiriistō.

Kyoorōōrchi keey :Bāwulō biikaab Ēfēēsō ānkumākyi bērur

¹ Anii :nyoo Bāwulō nyēē kitoola :Yēyiin āyēku *lēbkēēyiintēētaab Kāārārōokiintēēt Yēēsu. Āsirwook lōkōōywēchu akweek biikaab Kiriistō chēbo *kiri-inkēētaab Ēfēēsō choo kyōōyēnchi Kāārārōokiintēēt Yēēsu.

² Lēyyē, kōōbēruurook :Baaba Yēyiin ānkōōnyōōru kaalyeet ām wōlēē miitē :inee āk Mokoryoontēēt Yēēsu Kiriistō.

Kichōb :Yēyiin /kiiraraach biiko

³ Kusilākoy :Yēyiin nyoo kwaaniitaab Mokoryoontēēnyoo Yēēsu Kiriistō. Kukōōnēēch :Yēyiin

bērrur ake tukul nyēbo soboontaab Tāmirmiryēēt kubununēē Kiriistō.

⁴ Kisimkutooleech :Yēyiin / kumānāākēetoow kōōrēēt kubununēē :Kāārārookiintēēt sukung'eet kēētililiitu nyēē -mākeētinyē miyootyo ake tukul ām taayeenyii.

⁵ Kisimkootiil :Yēyiin ām chamateenyii kule kēēyēku lōkōkyii kubununēē Kāārārookiintēēt Yēesu. Kiyey yooto kuu wōloo kimāktooy nkityōōniin.

⁶ Okany kiitōrōōr Yēyiin kubo bērruroo wōo nyoo kiikurōōbwēech kubununēē lakwanyii nyoo chāmē :inee.

⁷ Kiikuwālāng'wēech :Kāārārookiintēēt ām koroti-ikyii choo kiwasta, nto yooto /kukōōkēēnyōōwēech kaat ām choolwookātēenyoo. Chāmēech sōo :Yēyiin nyēē tyaa!

⁸⁻⁹ Ām chamataani wōo, kiiboorwēech chōbēēnyii nyēē kiieelaat. Kirōōbwēech kiirnātēēnyii ankuyeyeech kiinkēt kiyēē kimāchē kuyey kubununēē Kiriistō. Kiitiil kuyey kuu nyooto kuuyu kikas :inee nkityōōniin kule ki karaam.

¹⁰ Kiito nyēē kiikuchōb :Yēyiin ku kule Kiriistō :nyēē mākuyis ānkubāw tukuuk tukul chēē mii barak āk ng'wēny yoo kāyityiin :bēsyoōsyēk chēē yēmootiin.

¹¹ /Kisimkeekweyeech ām Kiriistō kēēbooyiitu Yēyiin nyoo ityiichē tukuuk tukul kurubta keyy āk wōlēē kikiikusatita āk wōlēē kimāktooy.

1:3 Ēfēes. 2:6 **1:4** Ēfēes. 5:27 **1:5** Yoowa. 1:12 **1:6** Mat. 3:17 **1:7** Room. 3:25-26; 1Kōōr. 10:16; Ēfēes. 2:13; Kolos. 1:20
1:10 Ēfēes. 1:22; Kolos. 1:16, 20

12 Kunyoo, māchāktōōs :acheek Yuutayeek choo kisimkiikēnēē keey chōōnēētaab :Kāārārookiintēēt, kēēsiltooy Yēyiin kubo wōōyinnyii.

13 Kyōōyēnchi :nkakweek choo kimōōyēku Yuutayeek yoo kyōōnāmē ng'ālyoontēētaab manta nyoo irāroochē biich. Yu kābōōyēnchi Kiriistō / keeng'oocheenaak Tāmirmiryēētaab Yēyiin nyoo / kikiikēēkuurtoowook / sikiinkētēēnook kule obooyē Yēyiin.

14 Yu / kikēērōōbwēech Tāmirmiryēēt, ki kereeryaanteet :nyoto nyēbo nyoo +mākēēnyōōru ām bēsyēēt nyoo / kiityooktēēch acheek choo kēēbooyē Yēyiin. Kēēsiltē Yēyiin kubo wōōyinnyii.

Kisoochi :Bāwulō biikaab Kiriistō chēbo Ēfēēsō

15 Kyaakas kule ōkoosēē keey miisin Mokoryoontēēt Yēesu ānkōochāmē biikaab Kiriistō.

16 Kunyi, kimāākustooy ābirchi Yēyiin kōōnkōy yoo āsoowook.

17 Āsooyē kibtaman Baaba Yēyiin nyoo boonto lēbkēēyyēēt ānku kwaaniitaab Mokoryoontēēnyoo Yēesu Kiriistō kule kukōōnook kiirnātēēt ānkung'oong'wook ōnkēt wōlēē wuu :inee.

18 Āsooyē subak kule kusēw :mētēwookwook sōōnkēt kule ōkēnēē keey miisin kiyoo kiikukuurtoowook :Yēyiin kule sukurōōbwook āk mbo kule sookas wōlēē tēē :bēurto nyoo kyōōnyōōru :akweek āk biikaab Kiriistō tukul.

19 Āsooyē mbo subak ōnkēt wōlēē tēē :nyikiisinto nyēbo kāāmuukēywēēk chēē mii kuyēyiisyēē :Yēyiin ām wōlēē kēēmitē :acheek choo kiikiyēnchi inee nyēē māmii :kiyēē /kiiwuuytēē.

²⁰ Kiyēyiisyēē :Yēyiin kāāmuukēywēechooto, yoo kiing'ēētēē Kiriistō meet ankuyey wokutēbunēē āwunyii bo taay ām kibkōōnkōy kubāytooyiis :tukwaay.

²¹ Bāytooy :Kiriistō chii ake tukul nyēē bāytooyiin ām barak, biiko tukul choo bo kāāmuukēywēēk āk mokorēēnik tukul. Inee :nyēbo kāāmuukēywēēk chēē wōōyēch miisin kusiir alak ām kōōrooni āk mbo ām kōōrēt nyoo mākuchō.

²² Kiikōōkoochi :Yēyiin Kiriistō kubāw kiy ake tukul ankuyey inee kuyēk kāāyyoong'iintēētaab biikaab Kiriistō.

²³ Biikaab Kiriistō ku bōōrtaab Kiriistō. Inee :nyēē yēyē bōōroo kuchurta ānku inee nyēē yēyē kiy ake tukul kuchurta ām wōlto ake tukul.

2

/Kēērōōbwēēch soboonto nyēē lēēl ām Kiriistō

¹ Ām taay, kikyōōbēku ōsobchootiin kubo ng'ōōkisto nyēē kyōōboontē,

² yoo kitōōrubē ātēbuutēk chēē nāmē keey āk soboontaab kōōrooni āk mbo chēbo bāytooyiintēētaab tāmirmirook chēē miyootēch ām wōliin bo barak. Bāytooyiintonoo :nyi mii kuyēyiisyēē choo mākāsyinē Yēyiin.

³ Kikeekerkeeye :nkacheek tukul āk bichooto. Kitōōrtēēch :muchastaab bōōrwoonikyoo ānkikēērubē miisin kāāsōōtēywēēkaab tukuuk

1:20 Yēyuut. 2:32-33 **1:21** Room. 8:38; Kala. 4:8-9; Ēfēēs. 6:12; Kolos. 1:13, 20; 2:9-10, 15, 20 **1:22** Ēfēēs. 1:10; 4:15; 5:23; Kolos. 1:18; 2:19 **1:23** 1Kōōr. 12:27; Ēfēēs. 2:16; 4:4-16, 25; 5:30; Kolos. 1:18; 2:19; 3:15 **2:1** Room. 5:12; Kolos. 2:13 **2:2** 2Kōōr. 4:4; Ēfēēs. 6:12

chēē miyootēch. Kuu wōlēē wuu :biiko alake, kinyoolchēēch nkacheek kēēnyōōru ng'wooninto nyēē /kimākiing'woonchi bichooto.

⁴ Nteenee kuuyu chāmēēch :Yēyiin miisin ānkuriirēēnēēch kuyitita,

⁵ kukōōnēēch soboonto nyēē lēēl ām Kiriistō. Ānkoo sinee kikiikēēbootyē kubo ng'ōōkisto nyēē kikēēboontē, kooraraacheech ām chamateenyii.

⁶ Kiikoong'eeteeneech :Yēyiin meet āk Kāārārookiintēēt Yēēsu ānkōōyoomēēch āk inee sikēēbāytooyiisyē :tukul ām barak,

⁷ sukōōboorunēē yooto ām bēsyōōsyēk choo kwoonii kule chāmēēch miisin nyēē māmii :kiyēē /kiuwuuytēē. Kiiboorwēēch chamataanaa kubununēē Kiriistō.

⁸ Yēyiin nkityō :nyēē kiyēyook /kiiraraachaak kubununēē chamateenyii yoo kyōōkoosēē keey inee. Mēēbērē kyōōbirtoochi nkur nteenee kiy :nyoo nyēē kirōōbu :Yēyiin.

⁹ Kunyi, mang'as keey :chii kule /kikiiraraach, kuuyu mēēbērē kibirtoochi kiyoo nkur.

¹⁰ Yēyiin :nyēē kiyeyeech kēēyēku cheechii. Nto kuu yoo kēēyēku cheechii, kumākwēēch kēēyēyē tukuuk chēē kāroomēch choo kisimkuchōbwēēch kubununēē Kāārārookiintēēt Yēēsu.

Kiichoomnyo :Yēyiin Yuutayeeek āk choo mā Yuutayeeek

¹¹ Ōnkēt kule -mōōyēku Yuutayeeek :akweek ām yyootēēt. Kuurook :choo /kiimurootānē kule

‘chēē -/mākiimurootānē’ (kiy nyēē /kēēyēyēē āwuun buch).

¹² Okas kule kimānōōnkēt Kiriistō yu kibo taay, /ankikiikeekertaak saang’ nyēē ki mā koy ōnyōōru bērrurtaab *Isrāyēēl nyoo kiikukuurtoochi :Yēyiin biikyii. Kikyōōminy kōōrooni nyēē māmii :kiyēē tōōkēnēē keey āmōōnkētē Yēyiin.

¹³ Kyōōlōōyēch :akweek ām wōlēē mii :Yēyiin yu kibo taay. Nteenee /kōōkēēkwērwook raat ōlēēkityi Yēyiin kubununēē korotiikaab Yēesu.

¹⁴ Inee nkityōōniin :nyēē kiyibchi Yuutayeek āk choo mā Yuutayeek kaalyeet ānkiikōōtuuyo bōrōryōōsyēchooto tukwaay kuyēk kiito akeenke. Kiikubut tōōtēēt nyoo kiyibu buunyoontiit.

¹⁵ Yu sukuyeyakay kuu nyooto, kiikooyto :Kāārārookiintēēt soboonnyii sukoowaang’tee kiruutyēētaab Yuutayeek āk mbo mākuutēkaab kiruutyoonoo. Kiyey yooto kiito akeenke kuyēwunēē wōlēē mii :bōrōryōōsyēchooto āyēēnku ānkunoomnyo āk inee nkit. Kiyib kaalyaanaa ām kēēlooto.

¹⁶ Yu kāwokumēēchi :Kāārārookiintēēt murtooywoontēēt, koowaang’ta yooto buunyoontiit ānkōōchoomnyo bichoo kuyēk kiito akeenke.

¹⁷ Kichō :Kāārārookiintonoo sukuyibwook kaalyeet akweek choo mā Yuutayeek choo kyōōlōōyēch ām wōlēē mii :Yēyiin ānkuyibchi nkicheek kaalyeet Yuutayeek choo kilēēkitēē.

2:11 Room. 2:28-29; Kala. 5:6 **2:12** Room. 9:4; 1Tēēs. 4:13

2:13 Room. 11:17 **2:13** Ēfēēs. 1:7 **2:14** Yēyuut. 10:36; 1Kōōr. 12:13; Kala. 3:28; Ēfēēs. 2:16; 4:1-6 **2:15** Room. 7:4-6; 2Kōōr. 5:17; Kolos. 2:14 **2:16** 2Kōōr. 5:18; Ēfēēs. 1:23 **2:17** Isa. 57:19; Yēyuut. 2:39

18 Kunyoo, inee :nyēē yēyē :bōrōryōōsyēchuutēchu tukwaay kuyityi Baaba Yēyiin ām Tāmirmiryēēt akeenke.

19 Kunyi, -mātōōyēku sobooy :akweek choo mā Yuutayeeek. / Kikēētāsyook biikaab Kiriistō ānkēēbooyē :tukul kayta akeenke nyēbo Yēyiin.

20 Okerkeeye kō nyēē / kikeeteech yēbo tiyēywoontēetaab ng'aleekaab *lēbkēēyik āk *wōōrkooyik kuboonto keey Kāārārookiintēēt Yēesu nyēē tolochta.

21 Kiriistō :nyēē tiyē keetiik tukul chēbo kōōto kut kuyēk Kōōtaab Yēyiin.

22 / Kēēmii / kēētēektook nkakweek ām Kiriistō oyēku kōōto wōlēē sukuminyē :Yēyiin ām Tāmirmiryēēt.

3

Kyoomchi :Bāwulō lōkōōywēk biiko choo mā Yuutayeeek

1 Ām ng'aleechaata tukul, ākutunkyinē :anii Bāwulō Yēyiin. Āmiitē kāābrātiisyō kuuyu kyāā-āmwook akweek choo mā Yuutayeeek lōkōōywēk chēē kāroomēch kurubta keey āk Kāārārookiintēēt Yēesu.

2 Kyookas kule king'oobwoo :Yēyiin ā-āmwook lōkōōywēchu kāroomēch bo chamateenyii.

3-4 King'oong'woo lōkōōywēchoo kiiyēēlootiin. Yoo koosuman ng'aleechu kāāsirwook ām

2:19 Ēfēes. 3:6 2:20 Mat. 16:18; Ēfēes. 4:11; 1Kōōr. 3:10-11; Ng'oong'. 21:14 2:21 1Kōōr. 3:16 2:22 1Kōōr. 3:17; 1Bēt. 2:5
3:1 2Kōōr. 11:23; Ēfēes. 4:1; 6:20; Filib. 1:7, 12; Kolos. 4:18; Filēm. 1, 9 3:2 Room. 1:5

nwookinto, +mōōnkēt tukuuk choo kiiyēlootiin choo ānkētē :anii kurubta keey āk Kāārārookiintēēt.

⁵ Ng'ālyoo :nyoo nyēē / kimānāākiiboorchii biiko bēsyēēt ake kuu yoo kāākōōboorchii :Yēyiin *lēbkēēyikyii chēē /kiitāboonchi āk *wōōrkooyikyii kubununēē Tāmirmiryēēt.

⁶ Ng'ālyoontoonoo kiiyeelaat ku kule, mākurōōbchi :Yēyiin biiko choo mā Yuutayeek kiy kuu yoo kirōōbchinē choo Yuutayeek. Kāākunoomnyo :icheek tukul kuyēk kiito akeenke ānkumākunyōōr kiyoo kiikukuurtoochi :Yēyiin biiko kubununēē lōkōōywēk chēē kāroomēch chēbo Kāārārookiintēēt Yēesu.

⁷ Kikōōno :Yēyiin ayey yiisyooni bo āmtooyiisyēētaab lōkōōywēchoo kāroomēch kurubta keey āk bērunyii nyēē kirōōbwoo ām kāāmuukēywēkyii.

⁸ Ānkoo ābooyē sinee ng'wēny miisin ām biikaab Kiriistō tukul, /kikēērōōbwoo kiyoo kule ā-āmchi biiko choo mā Yuutayeek lōkōōywēk chēē kāroomēch kurubta keey āk bāytit nyēē mātēē nyi nyēē boonto :Kāārārookiintēēt.

⁹ Māchāktōōs āboorchii chii ake tukul ng'aleechaa kiiyēlootiin kuchakee /kikeeyey kōōrēēt. Kiiyeel :Yēyiin nyoo kiyēyē kiy ake tukul chōbēenyii ākoy bēsyēēt nyēē

¹⁰ kēēboorchii bāytooyik āk choo bo kāāmuukēywēk ām kōōrēēt barak kiirnātēenyii nyēē tinyē komoswookik chēē tēerchiintōōs. Kimāchē :Yēyiin kōōboorunēē kiirnātoonoo wōlēē mii :biikyii.

¹¹ Kikiikuchōb :Yēyiin ng'aleechaa kumanaayey kōōrēēt. Nto yityo chokootyīich kubununēē Kāārārookiintēēt Yēesu Mokoryoontēēnyoo.

¹² Yoo kiikoosēē keey Kāārārookiintooni, kiityoookootiin kubo inee kēēyityi Yēyiin nyēē māmii :tōsōōsyo ake tukul.

¹³ Kunyoo, āmwoowook kule -mookany kubēk :moonikwook ām kiyēē ānyālilēē kubo akweek, kuuyu kiyēyākiis :ng'aleechaa / sikēēyibwook lēbkēēyyēēt.

Kisoochi :Bāwulō biikaab Ēfēēsō

¹⁴ Ām ng'aleechaa tukul, ākutunkyinē Baaba Yēyiin.

¹⁵ Inee :nyoo ibooru wōlēē mächāktōōs kōōbuurtooy :sikiintō āk lōkōkyii ānku ām wōliin bo kibkōōnkōy nto ng'wēny.

¹⁶ Wōō :Yēyiin, lēyyē! Kōōtitiirēēnook kāāmuukēywēēkyii kubununēē Tāmirmiryēēnyii nyoo mii āriing'woong'.

¹⁷ Āsooyē kule ōtēbtooy Kāārārookiintēēt ākookoy :akweek choo ōkoosēē keey inee. Kuchutitēēnook :chamateet

¹⁸ soomuuch :akweek ākoo biikaab Kiriistō tukul ōnkēt kule chāmēēch :Kāārārookiintēēt miisin ānku tēē :chamataanaa wōli āk wōliin

¹⁹ ānkōōnkēt mbo subak kule kēēytēē :chamataani wōlēē kēēkāstooy. / Kiinyiitwook chamataanaa bo Yēyiin kuyem.

²⁰ Kutōrōriit :Yēyiin nyoo kōōnu kukeeytee chēē kākēēsoom nto mbo chēē kiisōōtyinē kurubta keey

āk kāāmuukēywēēkyii choo mii kuyēyē yiisyēēt ām wōlēē kēēmiitē.

²¹ Kutōrōriit :Yēyiin kēnyiiis āk kēnyiiis ām wōlēē mii :biikyii kubo Kāārārookiintēēt Yēesu. Kuwuuyiit nyooto.

4

Noomnyēēt ām bōōrtaab Kiriistō

¹ Āmwoowook :anii nyoo arataat kubo yiisyēētaab Mokoryoontēēt kule ōbuur ām soboonto nyēē chulaat nyoo kikuurchook :Yēyiin.

² Ōyibē keey ng'wēny kutukul ānkōōntustōōsii. Ōmuytoochinē ng'al ānkōōchoomtōōsii.

³ Osyeem wōlēē ōmuuktooy okas kule kōōriib noomnyēēt nyoo kōōnu :Tāmirmiryēēt āk kaalyeet nyoo ituuyook.

⁴ Akeenke :bōōrnyoo anku akeenke :nkinee Tāmirmiryēēt kuu yoo /kikēēkuurchēēch kiikēnēē keey kiito akeenke.

⁵ Akeenke :Mokoryoontēēt, akeenke :manta anku akeenke :batisaneet.

⁶ Akeenke :Yēyiin nyoo kwaaniitaab biikaab Kiriistō tukul. Bāytooy tukul, yēyiisyēē tukul ānkumiitē āriitaab tukul.

⁷ Kirōōbchi :Kāārārookiintēēt chii ake tukul ām acheek yiisyēēt kurubta keey āk wōlēē wuu :chii.

⁸ Kiyooto :nyēē mwooyē :siruutēkaab Yēyiin kule: “Kiwēeto kibратиisyek barak, ānkurōōbchi biiko tuwēnuutēk.”†

4:1 Ēfēes. 3:1 **4:2** Kolos. 3:12-13 **4:3** Ēfēes. 2:14-16; Kolos. 3:14-15 **4:4** Ēfēes. 1:23; 2:18 **4:5** Yoowa. 10:16; 1Kōōr. 8:6
4:6 Yēyuut. 17:28; 1Kōōr. 12:6 **4:7** 1Kōōr. 12:11 † **4:8** Tyēen. 68:18

⁹ Ibooru nee :ng'aleechu: “Kiwo barak?” Ibooru kule kirēk kurook wōlēeb ng'wēny.

¹⁰ Nyooto kirēku, ku inee mbo subak :nyoo ki-wēetii barak kut wokoong'irta sukootyiichakay :kiy ake tukul ām kōōrēēt.

¹¹ Inee :nyooto kiyey biiko alak kuyēk *lēbkēēyik, kuyēk :alake *wōōrkooyik, kuyēk :alake āmtooyik, kuyēk :alake ākiikaab biikaab Kiriistō nto alak kuyēk kāānēētik.

¹² Kiyey kuu nyooto sukuchōb :bichoo biikaab Kiriistō kuyey yiisyēēt kōōtitiir bōōrtaab Kiriistō

¹³ ākoy kēēnoomnyē :tukul ām kiyēē kēēchāmtooy ānkiinkēt Lakwataab Yēyiin kuchurta. Yooto kēēkich ankeechurte kutukul ām Kiriistō.

¹⁴ Yooto, mēēbērē tākēēng'ārng'ārēch ām ng'ālyoontēēt / āmākēēwēēchwēēchēēch kēēyēēlchi komosta nyi nto nyiin kubo wusōōnēētaab kāānēētiisyēēt ake tukul nyēbo biich chēē ng'oomōōt chēē ibērbēērē biich ānkukēntooy biich.

¹⁵ Nteenee, okany kēēkich ām tukuuk tukul keekerkeyiitu Kāārārookiintēēt nyoo kāāyyoong'iintēēnyoo, kēēmwooyē ng'al chēbo manta ām chamateet.

¹⁶ Inee :nyēē inoomtōōs komoswookikaab bōōrto kuyēk kiito akeenke kutoorētē keey :tukul. Yoo kayey :komosta ake tukul ām komoswookichoo yiisyēēnyii, kunērē :bōōrtaab Kāārārookiintēēt tukul ām chamateet.

Onam ātēbuutēk chēē leelach

4:9 Yoowa. 3:13 **4:11** 1Kōōr. 12:28 **4:12** 1Kōōr. 14:26 **4:13**
 Kolos. 1:28 **4:14** 1Kōōr. 14:20 **4:15** Ēfēes. 1:22 **4:16** Ēfēes.
 2:21-22; 4:13; Kolos. 2:19

17 Ōrōōtootē ng'ālyoontooni: Āmwoowook ām kāāmuukēywēēkaab Mokoryoontēēt kule -mōōminy kuu wōlo ming'tooy :biiko choo -mēēnkētē Yēyiin choo tinyē kāāsōōtēywēēk chēē māyēetyēēchinē kiy.

18 Miitē :bichoo mēēnān ām wōlēē isōōtitooy / ankikiitabaanee wōlēē mii :soboonto nyoo kōōnu :Yēyiin. -Mēēnkētē :icheek kiy kuuyu kiyoomcho :mētēwoy.

19 Kimēētākusobchootiin :mētēwookwaa. Kiikwoosyi keey sikornateet ānkōōwutootēē keey kuyēyē ng'al alak tukul chēē mā tiliilēch.

20 Māwuu nyoo :mākuutyēētaab Kiriistō nyoo / kikiineetaak.

21 Miitē :manta wōlēē mii :Yēesu ānkōōnkētē :akweek inee. /Kiikiineetaak

22 otayee keey ātēbuutēchoo kibo taay choo kitōōrchook :muchas choo kimii wokwooroontook.

23 / Kiikiineetaak mbo subak oweeksee kāāsōōtēywēēchoo kibo taay ankoorub kēēltaab Tāmirmiryēēt

24 ankoonam ātēbuutēk chēē leelach. / Ki-keeyeyaak okerkeyiitu Yēyiin ōkārāmiiitu kuchurta ānkōōtililiitu kurubta keey āk manta.

25 Kunyi, ōmētē ng'wiiynaneet ānkōōmwoochinē chii ake tukul ng'al chēbo manta. Kēēbooyē :tukul bōōrto akeenke.

26 -Mookany kutōōrchook :siirmōōyto ng'ōōkisto, āmānyēer :chii kwiimēn.†

27 -Mōōkoochi Kibrōkōsyoontēēt bārooyinto mbo kisich.

4:18 Room. 1:21; 1Bēt. 1:14 4:22 Room. 8:13; Kolos. 3:9 4:23 Room. 12:2 4:24 2Kōōr. 5:17; Kolos. 3:10 4:25 Seka. 8:16; Ēfēes. 1:23 † 4:26 Tyēēn. 4:4

28 -Mātākuchōōrso :chii nyoo kō chōōriin, nteenee mächāktōōs kucheeng' yiisyeēt sukung'eet kun-yōōr kiy nyēē kābchēchiin āk choo nyālilootiin.

29 -Mōōng'āloolē ng'al chēbo āwēēsyo. Ōng'āloolē ng'al chēē ititiirē biiko alak yoo kābotyi :kiy, sukung'eet kōōbēruurākiis :choo yēbchinē yiit.

30 -Mooyey kunyēēr :Tāmirmiryēēt nyoo kikōōnook :Yēyiin / sikiinkētēēnook kule ōyēku cheechii, ng'ālyoo nyēē ibooru kule mii :bēsyēēt nyēē makooraraachaak :inee kutukul.

31 -Mookany kung'woonchook :ng'ala. Otayee keyy siirmōōyoontiit. -Mōōnyēēru, āmōōyēyē wōōrōōr, āmōōng'ōōmē keyy. Ōmētē ng'al alak tukul chēē miyootēch.

32 Ōtānkāsē kityō, ōriirēē alak ānkōōnyōōchinē keyy kaat kuu yoo kiikunyōōwook :Yēyiin kaat kubununēē Kāārārookiintēēt.

5

1 Āmwoowook kule ōtēbchēē kuu wōloo wuunto :Yēyiin, kuuyu ōyēku lōkōkyii chēē chāmootiin

2 ānkōōminyē nyēē ōchoomtōōsii kuu yoo kichameech :Kāārārookiintēēt. Kichameech kut kōōkooyto soboonnyii kubo acheek kuu kiy nyēē boong'u nyēē anyiny nyēē /kākēēbēēlchinēē Yēyiin kōrōsēēk.

3 Māmāchāktōōs kutookunēēnook :ng'ala chēē rubtooy keyy āk martaayeet nto orub kēēlwookik alak chēē mā tiliilēch nto mbo oyeyaate

4:28 1Tēēs. 4:11 4:29 Ēfēēs. 5:4; Kolos. 4:6; Yāāk. 3:10 4:30
Isa. 63:10; 2Kōōr. 1:22; Ēfēēs. 1:13 4:32 Mat. 6:14-15; 18:22-35;
Kolos. 3:13 5:1 Mat. 5:45, 48; Yoowa. 1:12 5:2 Kala. 6:10; 1:4;
Ēfēēs. 3:17-19; 4:15-16; Filib. 2:2; Kolos. 2:2; 3:14

mooyēētyoontiit. Ng'al :choo chēē mā kāroomēch
ām wōlēē miitē :biikaab Kiriistō choo tiliilēch.

⁴ Nto mbo subak, māmāchāktōōs / kēēng'āloolē
ng'al chēē miyootēch, ng'al chēbo bēērbēēryō nto /
kēēyēyē chiiran nyēē mā karaam. Nteenee kiyēē
māchāktōōs kukēēbirchinē Yēyiin kōōnkōy.

⁵ Ōrōōtootē ng'aleechu: -Mēēmuuchē
:mārtooyiintō, nto ku chii nyēē mā tiliil nto
ku nyēē chēemooyēētyoo kunyōōr ātēbto ām
bāytooyiisyēētaab Kiriistō āk nyēbo Yēyiin.
Mooyēētyoontiit ku kēēlto ake nyēē kutunkyinēē
:biiko tukuuk alak yoo kātākutunkyinē Yēyiin.

⁶ -Mookany kooberbeereenaak :chii ng'al chēē
māmii yēēt :kiy. Yēyē :ng'aleechaa kunyēēr :Yēyiin
ānkōōng'woonchi biiko choo -mēēywēyē inee.

⁷ Kunyoo, osatee keey biich chēē wuu choo.

⁸ Kyōōmiitē mēēnān yu kibo taay, nteenee !
kōōnyōōru lēbkēēyyēēt ām Mokoryoontēēt. Ōminy
ōyēku lōkōkaab lēbkēēyyēēt,

⁹ kuuyu lēbkēēyyēēt :nyēē yibu boorātēēt ake
tukul nyēbo karaamateet, churtaayeet āk manta.

¹⁰ Osyem okas kiyēē ing'ērēēchē Mokoryoon-
tēēt.

¹¹ -Mōōwutēē keey ng'al chēbo mēēnān chēē
mākōōnu kiy, nteenee ōsyooru kuruuyo saang'.

¹² Bo muyāt / keetwech ng'alyoo nyēē yēyēē
wung'aan :biiko choo mākāsyinē Yēyiin.

¹³ Nteenee kiy ake tukul nyoo keekweny
:lēbkēēyyēēt kutooku,

14 kuuyu lēbkēēyyēēt :nyēē yēyē kiy ake tukul kutook. Ng'ālyoontoonoo :nyoo yēyē / kēēmwooy kule,

“Ng'eet, wē, chēēbrwooniin,
ankiing'eetee meet!

Yooto, mākōōluuchiing' :Kiriistō.”

15 Ōriib keyy miisin ām wōlēē ōming'tooy. -Mōōminyē ām kēēlto nyēbo bēērbēeryo, nteenee ōng'oomēkiitu.

16 Ōyēyiisyēē bārooyin ake tukul kuyem kuuyu tinyē :bēsyōōsyēchu rōkōs.

17 Kunyoo, -mōōkwērtē keyy, nteenee ōnkēt kiyēē mächē :Mokoryoontēēt.

18 Otayee keyy bōōkitēēt kuuyu āroontook. Yēē kātawuu nyooto, okany / kiinyiitwook Tāmirmiryēētaab Yēyiin.

19 Yooto, +mōōtyēēnē tyēēnwookik chēē tēērchiintōōs ōsiltooy Yēyiin. Ōtyēēnchinē Mokoryoontēēt ām mooyēēt akeenke

20 ānkōōbirchinē Baaba Yēyiin kōōnkōy ākookoy kubo kiy ake tukul ām kaayneetaab Mokoryoontēēnyoo Yēesu Kiriistō.

Wōlēē mächāktōōs kōōbuurtooy :biich chēē kikiikumut keyy

21 Ōywēyē keyy nto yooto, kukōōyibchi Kiriistō koonyit.

22 Mächāktōōs kōōywēyē :kooruuk saanikwaa kuu wōloo iywēytooy Kiriistō,

23 kuuyu saanteet :nyēē bāwu koorkēēt kuu yoo bāwu :Kiriistō kaniseet kumukuul nyoo bōōrnyii ānku inee :Kāārārookiintēēt.

24 Kuu wōloo iywēytooy :kaniseet Kiriistō, māchāktōōs kōōywēyē :koorko saanteenyii.

25 Nto nkinyiing' saanteet, māchāktōōs ichāmē koorkēēng'uung' kuu yoo kicham :Kāārārookiintēēt kaniseet kut kōōkooyto soboonnyii

26 sukōōtiliilēē :kanisaanaa kubununēē ng'ālyoontēētaab Yēyiin.*

27 Kiikooyto soboonoto sukuchōbchi keey kaniseet nyēbo lēbkēēyyo, nyēē mātinyē tisyā, mā maasaat nto kutinyē miyooyto ake tukul.

28 Ām kēēlto nyēē wuu nyiitēnyi, māchāktōōs :saannyāa ake tukul kuchāmē koorkēēnyii kuu wōloo chāmtooy keey. Murēn ake tukul nyoo chāmē koorkēēnyii kuchāmē keey nkit.

29 Māmii :chii bēsyēēt ake nyēē kiikutay keey, nteenee bāyē bōōrnyii ānkuriibē kuu wōloo yēytoochintooy :Kiriistō biikyii,

30 kuuyu acheek :chēē kēēyēyē bōōrtaab Kiriistō.

31 Kuu yoo /kikeesir kule, “Kunyoo kiyooto nyēē yēyē murēn kung'eetee kōōtaab kwaan āk kaamet ankoomut koorkēēnyii ānkunoomnyo :tukwaay kuyēk kiy akeenke.”†

5:23 1Kōōr. 11:3; Ēfēēs. 1:22-23 5:24 Kolos. 3:18; Tiitō 2:3-5; 1Bēt. 3:1-6 5:25 Kala. 1:4 * 5:26 Imuuchē :Bāwulō kung'āloolēē saakweetaab kooyēy nyēbo Yuutayeek nyēē kimākyinē kule /kiiwuun kōōkōōnnyoontēēt /ānkiilookyi sirook chēē kāroorānēch /kumānāākimutyi saanteet. 5:26 1Kōōr. 6:11; Tiitō 3:5; Ibu. 10:22; 1Bēt. 3:21 5:27 2Kōōr. 11:2; Ēfēēs. 1:4; Filib. 1:10; Kolos. 1:22 5:30 Ēfēēs. 1:23 † 5:31 Toowu. 2:24

³² Mii :manta nyēē wōō miisin nyēē iyeelaat nyēē ibooru :siruutēchu ānkung'āloolēē Kiriistō āk biikaab Kiriistō.

³³ Kunyoo, māchāktōōs :nkinee chii ām akweek kuchāmē koorkeēnyii kuu wōloo chāmtooy keey ānkumākyinē mbo :nkinee koorko kōōywēyē saanteenyii.

6

Kāāburtaab lēēkōōk āk sikiikwaa (Kolosaayeeek 3:20-22)

¹ Nto akweek lēēkōōk, māchāktōōs ōywēyē sikiikwook, kuuyu ng'ālyoo :nyoo nyēē mākwōok :Yēyiin.

² Mwooyē :siruutēk kule, “Iywey kōōn āk koomēt.”† Kiruutyēēt :nyiitēnyi nyēbo taay nyēē kikuurto :Yēyiin

³ kumwooyē kule, “Siiminy nyēē karaam ām kōōrēēt ākoy kooliloon.”†

⁴ Nto akweek sikiik, māmāchāktōōs ōwusē lōkōkwōok kut bokwoowēsiiitu, nteenee ōnēētē ātēbuutēk chēē rubtooy keey āk Mokoryoontēēt.

Kāāburtaab motwoorik āk mokorēēnikwaa (Kolosaayeeek 3:23–4:1)

⁵ Nto akweek motwoorik, māchāktōōs ōkāsyinē mokorēēnikaab kōōroni. Ōywēyē ām mooyēēt akeenke kuu wōloo ōywēytooy Kiriistō.

⁶ Mōōywēyē sōō baateey kule sukuchamaak yoo kakasaak, nteenee ōywēyē kuu wōloo ōywēytooy

5:32 Ng'oong'. 19:7 5:33 Kolos. 3:19; Tiitō 2:6; 1Bēt. 3:7 6:1
Kolos. 3:20 † 6:2 Chuy. 20:12 † 6:3 Kiruutēk 5:16 6:3 Kiruu.
5:16 6:4 Kolos. 3:21

Kiriistō, ōyēyē ām moonikwook kiyēē mächē :Yēyiin.

⁷ Ōyēyiisyē ām mooyēēt akeenke wuu nyēē ōmiitē ōyēchinē Yēyiin yiisyonoo āmēēbērē kule ōyēchinē biiko.

⁸ Ōnkēt kule mākutuwēn :Yēyiin chii ake tukul ām kāroomnyo ake tukul nyēē kayey ānku motwooriin :chiichoo nto bāwu keyy.

⁹ Nto nkakweek mokorēēnik, mächāktōōs ōnāmē motwoorikwook ām kēēlto nyēē karaam. -Mōōlyōōlchinē kuuyu ōnkētē kule nyoo Mokoryoontēēng'waa icheek ku Mokoryoontēēng'woong' nkakweek :nyooto ānku inee :nyoo miitē kibkōōnkōy. Mächāmē :inee chiito ake kusiir ake.

Booryēēt kubo soboontaab Tāmirmiryēēt

¹⁰ Ng'ālyoontēēt nyēē āwoong'tēē ku kule, ōnyōōru nkuruuk kukwaanee wōlēē mii :Yēyiin nyoo boonto kāāmuukēywēēk.

¹¹ Onam kariikaab booryēēt chēbo Yēyiin sukung'eet oyeete keyy ām wōlēē mii kēntooyiisyēētaab Kibrōkōsyoontēēt.

¹² Mābo :booryoonoo kule /kiitaata koroti. Ntee-nee kēēmiitē kēēbooryēē bāytooyik, kāāntōōyik alak chēbo kāāmuukēywēēk, kāāyyoong'ikaab kōōroonēēb mēēnān āk nkuruukaab tāmirmirook chēē miyootēch ām kōōrēēt barak.

¹³ Kunyoo, onam kariikaab booryēēt chēbo Yēyiin kuyem, sōōyēētū yoo yitu :bēsyoonoo bo

rōkōs nyoo chōōnii, si yoo !koo-am booryēēt, kumāchāktōōs tōōtitirootiin.

14 Ōchōb keey ōyēku biich chēē ōmwooyē ng'al chēbo man, kuu yoo rātē keey :chii nyēbo lukēēt yoo mächē kuwo booryēēt. Oluumee keey churtaayeet sōōriibēē keey kuu yoo iluumēē keey :chii karneet wōlēēb teket yoo wēētii booryo.

15 Oluumee keey mbo lōkōōywēk chēē kāroomēch choo yibu kaalyeet sukung'eet ōyyoong'unēē yooto kuu yoo iluumēē keey :chii kwēyōōn kērēenkōōy.

16 Nto subak, onam kaakaaseet kuyēk loong'eet nyēē ōyēētēē keey ām kootyēk tukul choo bo ng'woonēēt choo mwooku :Kibrōkōsyoontēēt kuu yoo yēētēē keey :chii loong'eet ām booryo.

17 Ōriibē mētēwookwook sōōsōōtē kurubta keey wōlēē kiiraraaktaak :Kāārārōokiintēēt kuu yoo iloochē :chii nyēbo lukēēt kuutwēēt sukukērēktēē mētinyii. Onam ng'ālyoontēētaab Yēyiin sōō-āmēē booryēēt kuu yoo nāmē :chii chōōkiit yoo wēētii booryo.

18 Ōyēyē ng'aleechu tukul ōsooyē Yēyiin kuyēētyēēchook. Ōsooyē kibtaman ām Tāmirmiryēēt. Ām ng'ālyoontooni, kumāchāktōōs ōchōbē keey -mookany kubēk :moonik. Ōsoochinē biikaab Kiriistō tukul ākookoy.

19 Ōsoowoo nkanii ānyōōru ng'aleek chēē āmwooyē sāābooru nyēē māmii :muyāt, kiyēē iyeelaat kurubta keey āk lōkōōywēk chēē kāroomēch.

6:13 Room. 13:12 **6:14** Isa. 11:5 **6:15** Isa. 52:7 **6:17** Isa. 59:17; 2Kōōr. 10:4 **6:17** Mat. 4:5-7; Ibu. 4:12 **6:19** Luuka 18:1; Room. 15:30; Ēfēēs. 3:14; Kolos. 4:2-4 **6:19** Yēyuut. 4:29

²⁰ Arataat :anii kuuyu āyēku kiiyookiin nyēē ā-āntooy lōkōōywēchoo kāroomēch. Osaay kule āmwoowu ng'aleechaa nyēē māmii :muyāt kuu wōloo māchāktōōs amwaayte.

Chameetaab keyy

²¹⁻²² Āmiitē āyooku Tukiikō kuchō wōloo ōmiitē. Ng'eetaabiya :īnee nyēē chamaat ānku nyēē / kiikoosēē keyy kubo yiisyēētaab Mokoryoontēēt. Mākumwoowook lōkōōywēk tukul chēē rubtooy keyy āk anii sōōnkēt :nkakweek wōlēē āwuuyē :anii āk kiyēē āyēyē ānkumwoowook wōlēē kēēwuuyē :acheek tukul ānkōōtitirook.

²³ Ōtēbtē :akweek mbo ng'eetaabiya kaalyeet. Kuyētyēēchook :Baaba Yēyiin āk Mokoryoontēēt Yēesu Kiriistō sōōchoomtōōsii ānkōōkoosēē keyy inee.

²⁴ Kōōbēruurākiis :biiko tukul choo chāmē Moko-ryoontēēnyoo Yēesu Kiriistō ām chamateet nyēē mabēku.

Biibilya Nyēē Tiliil
New Testament in Sabaot (KE:spy:Sabaot)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sabaot

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9966002030

The New Testament

in Sabaot

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
c68c9dca-518f-544b-a52e-82240cf64928